

„Monitor Chiny-Bałkany” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualnymi stosunkami bilateralnymi państw Półwyspu Bałkańskiego z Chinami ze szczególnym naciskiem na współpracę w ramach formatu 17+1 oraz inicjatywy Pasa i Szlaku.

MGR PRZEMYSŁAW CIBOREK

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH
UNIwersYTET ŁÓDZKI

GRUDZIEŃ 2020

CHRL PRÓBUJE POPRAWIĆ WIZERUNEK NA BAŁKANACH

Zakup sponsorowanych artykułów we wiodących mediach krajowych państw Półwyspu Bałkańskiego wpisuje się w szeroko zakrojoną kampanię ocieplania wizerunku ChRL na Bałkanach. Najczęściej publikowane są tam teksty chińskich dyplomatów (z reguły ambasadorów) i ekspertów z ChRL w celu poprawy percepcji chińskich inicjatyw podejmowanych w regionie.

I. STOSUNKI BILATERALNE

2 grudnia: Serbia stawia na promocję współpracy rolnej w kontaktach z Chinami. Veljko Jovanovic – dyrektor departamentu rolnictwa izby przemysłowo-handlowej w Serbii uczestniczył w targach rolniczych w których udział wzięli urzędnicy i przedstawiciele sektora rolnego prowincji Shandong. Serbia ma położyć duży nacisk na współpracę z Chinami w zakresie produkcji wina i innych napojów alkoholowych, oraz sprzedaży owoców i zbóż.

8 grudnia: nawiązanie przyjaznych stosunków pomiędzy prowincją Jiangxi i obwodem sofijskim. W zorganizowanej z tej okazji wideokonferencji uczestniczyli Yi Lianhong, Ilian Todorov oraz Dong Xiaojun – odpowiednio: gubernatorzy Jiangxi i obwodu sofijskiego oraz ambasador ChRL w Bułgarii. Dong podkreślił, iż zgodnie z założeniami piątej sesji plenarnej XIX Komitetu Centralnego Komunistycznej Partii Chin, Chiny rozpoczynają promocję „rozwoju wysokiej jakości” a także stwarzają nowe możliwości współpracy dla świata. Taka ogólna narracja wpisuje się w obszary współpracy gospodarczej, edukacyjnej, kulturalnej a przede wszystkim rolniczej (zob. komentarz).

8 grudnia: Huawei nawiązuje współpracę z Uniwersytetem Sofijskim im. św. Klemensa z Ochrydy. Protokół ustaleń pomiędzy Huawei a bułgarską uczelnią podpisał jej rektor Anastas Gerdjokov. Strony umowy zobowiązały się do współpracy przy opracowywaniu sztucznej inteligencji (AI) oraz innych technologii leżących w obszarze zainteresowania obu instytucji. Ponadto planowane jest wprowadzenie programu Huawei ICT Academy a także utworzenie laboratorium naukowego Huawei na Uniwersytecie Sofijskim (zob. komentarz).

10 grudnia: budowa korytarza Fruskogorskiego rozpocznie się w pierwszym kwartale 2021. Korytarz Fruskogorski jest projektem drogowym, obejmującym modernizację odcinka drogi krajowej IB-21 Nowy Sad-Ruma. W marcu 2019 informowaliśmy o zainteresowaniu CRBC realizacją niniejszego projektu, który wówczas szacowany był na ok. 400 mln EUR. Obecnie China Road and Bridge Corporation (CRBC) informuje o realizacji projektu o wartości 606 mln EUR. Oprócz ww. inwestycji, w pierwszej połowie 2021 roku rozpocznie się również realizacja projektu kolejowego Belgrad-Budapeszt na odcinku Nowy Sad-Subotica. W projekt łączący koleją stolicy Serbii i Węgier zaangażowane są China Railway

International (CRI) oraz China Communications Construction Company (CCCC) a jego szacunkowa wartość po stronie serbskiej wynosi 943 mln EUR.

15 grudnia: ambasador Ji Ping publikuje artykuł dot. 5G w najbardziej poczytnym portalu informacyjnym BiH. Ambasador ChRL opublikował artykuł pt. „Jak stworzyć bezpieczną erę 5G? (*Ruhe dazao anquan de 5G shidai*)” na popularnym w BiH portalu Klix. Jest to jeden z wielu przejawów ostatniej aktywności dyplomatów ChRL w regionie EŚW, publikujących artykuły we wiodących mediach danego państwa. Działanie to nacelowane jest na poprawę percepcji działań ChRL w ramach mechanizmu współpracy 17+1 oraz inicjatywy Pasa i Szlaku.

15 grudnia: Czarnogóra planuje intensyfikację współpracy z Chinami. Minister spraw zagranicznych Djordje Radulovic mianowany na to stanowisko 4 grudnia 2020 roku w rozmowie z ambasadorem ChRL Liu Jinem, podkreślił gotowość zacieśnienia współpracy z Chinami. Wymiana handlowa, kulturalna a także dalszy rozwój współpracy turystycznej i rolnej będą priorytetami w ramach działań na forum mechanizmu 17+1 oraz inicjatywy Pasa i Szlaku.

16 grudnia: Piraeus Port Authority (PPA) przekazuje podarki dla dzieci. PPA należący do COSCO Shipping Group, operatora greckiego portu w Pireusie, przekazało 4000 prezentów dla dzieci z rodzin potrzebujących. W ramach programu społecznej odpowiedzialności korporacji (CSR), PPA przekaze również żywność, współpracując z lokalnymi sklepami spożywczymi. Stanowi to element ocieplania wizerunku firmy, której działalność wciąż wzbudza wiele negatywnych komentarzy.

21 grudnia: ustanowienie pierwszego stałego połączenia cargo pomiędzy Chinami a Serbią. Za połączenie odpowiedzialne jest chińskie Jinsheng Airlines, które zostało operatorem lotów pomiędzy Changsha a Belgradem. Na pokładzie Boeingów 747, które będą operować na tej trasie dotychczas znalazły się: materiały medyczne, odzież, części samochodowe oraz elektronika.

23 grudnia: Ambasada ChRL w Bukareszcie publikuje serię artykułów w mediach głównego nurtu. Ambasada rozpoczęła serię publikacji w jednej z najbardziej poczytnych rumuńskich gazet, tj. Curierul National (Kurier Narodowy). Teksty publikowane m.in. przez ambasador Jiang Yu a także dyplomatów i ekspertów zajmujących się regionem EŚW (m.in. byłej ambasador w Rumunii Huo Yuzhen i badacza Liu Zuokui'a) mają na celu przedstawienie dotychczasowych osiągnięć oraz przyszłych możliwości funkcjonowania formatu 17+1.

30 grudnia: chińska firma przejmuje grecki start-up. Beken Corporation przejęło Adveos Microelectronic Systems za kwotę 7,5 mln USD. Adveos specjalizowało się w produkcji czipów używanych w urządzeniach mobilnych, m.in. laptopach czy smartfonach.

II.STOSUNKI USA-CHINY-UE W REGIONIE

17 grudnia: Chiny zainteresowane przejęciem udziałów w Air Serbia. Rząd w Pekinie powiadomił Belgrad o zainteresowaniu jednego z trzech chińskich wiodących państwowych przewoźników lotniczych (Air China; China Eastern Airlines lub China Southern Airlines) w przejęcie 49% udziałów Air Serbia z rąk Etihadu (ZEA). Według serbskich mediów, źródło bliskie serbskiemu rządowi mówi o wyraźnym zainteresowaniu Belgradu w pozyskanie strategicznego partnera z Chin, jednak wyraża wątpliwości w powodzenie niniejszej transakcji ze względu na „brak zgody z Brukseli”.

18 grudnia: inauguracja działalności Państwowego Centrum Danych (PCD) w Serbii. W mieście Kragujevac otwarto pierwsze w Serbii PCD, które ma przyczynić się do nieprzerwanego i niezawodnego dostępu do usług związanych z e-administracją. Inwestycja serbskiego rządu w utworzenie PCD wynosi 30 mln EUR. Współpracę z PCD podjęły podmioty z ChRL i USA.

23 grudnia: ReneSola Energy sprzedaje dwa rumuńskie parki solarne inwestorowi z USA. Jeden z chińskich liderów fotowoltaiki porozumiał się ws. sprzedaży dwóch parków solarnych o łącznej mocy 15,4 MW z amerykańskim Alternus Energy. Alternus Energy po raz pierwszy dokonało wejścia na rumuński rynek w 2016 roku, przejmując istniejące dwa parki fotowoltaiczne o łącznej mocy 6.1 MW. Parki aktualnie przejęte od chińskiej firmy znajdują się w okręgach Dambovita i Prahova (odpowiednio: Costestii din Vale oraz Dumbrava). Vincent Browne zapowiada dalszą ekspansję firmy na rynku w Polsce oraz we Włoszech.

KOMENTARZ

W grudniu na Półwyspie Bałkańskim na szczególną uwagę zasługują trzy wydarzenia: 1. uruchomienie projektu Państwowego Centrum Danych (PCD) w Serbii; 2. działania władz lokalnych na rzecz promocji współpracy z Huawei; 3. wyprzedaż chińskich aktywów sektora energetyki w Rumunii.

Projekt PCD w serbskim Kragujevac zakłada przechowywanie wrażliwych danych, które według premier Anny Brnabić są „cenniejsze niż pieniądze, ponieważ to dane tworzą pieniądze”. Inwestycja od momentu jej powstania stała się „polem rywalizacji” chińsko-amerykańskiej, bowiem firmy z obu państw zabiegają o współpracę w projekcie. Amerykański IBM w grudniu zawiązał umowę z serbskim biurem ds. technologii informacyjnych i administracji elektronicznej, stając się pierwszym komercyjnym użytkownikiem PCD.

Co ciekawe, w czerwcu 2020 odnotowano wyraźne zainteresowanie projektem ze strony dwóch dużych amerykańskich korporacji, które miały zabiegać o możliwość podjęcia współpracy z PCD. Według serbskich urzędników, prowadzono wówczas negocjacje zarówno z firmą Microsoft, jak i Oracle. Warto zauważyć, że Huawei również w grudniu 2020 roku podpisał stosowne porozumienie w celu wykorzystania możliwości serbskiego PCD, niemniej warunki umowy oraz charakter współpracy – podobnie jak w przypadku amerykańskim – nie zostały podane opinii publicznej. Najważniejszy w tym kontekście wydaje się jednak fakt, iż amerykańskie zainteresowanie współpracą w projekcie wynika z chińskich deklaracji upublicznionych jeszcze w 2019 roku. W lipcu 2019 roku, niecały miesiąc

po rozpoczęciu budowy PCD, zapowiedziano, iż Huawei w perspektywie kolejnych 30 dni podpisze protokół ustaleń z serbskim rządem, aby utworzyć tam regionalne centrum danych firmy. Działania amerykańskiego biznesu stanowiły zatem mechanizm ograniczania wpływów chińskiej firmy w strategicznym z punktu widzenia Serbii projekcie technologicznym.

W obliczu faworyzowania chińskiego biznesu przez Belgrad, należy również zwrócić szczególną uwagę na kolejne działania Huawei w Serbii. Według doniesień "The Diplomat", serbski państwowy operator telekomunikacyjny Telekom Srbije obecnie realizuje z Huawei projekt o wartości 150 mln EUR dotyczący realizacji dostępu do usługi szerokopasmowego Internetu. Dodatkowo, ChRL przekazała ok. 1,6 mln EUR na budowę PCD, które „ma zapewnić Kragujevac pozycję jednego z liderów IT w Serbii”. Współpraca technologiczna pomiędzy Chinami a Serbią odgrywa ważną rolę w stosunkach bilateralnych, prowadząc do nazwania Serbii mianem „specjalnego miejsca na chińskim cyfrowym jedwabnym szlaku”. Nie bez znaczenia jest również fakt, iż firma pręźnie realizuje swe projekty w obliczu banicji świata Zachodniego, do którego doprowadziło umieszczenie firmy na czarnej liście Departamentu Handlu USA.

W obliczu rosnących napięć w polityce zagranicznej na szczeblu centralnym, ChRL wydaje się stawiać na współpracę lokalną, szczególnie w regionie Europy Środkowo-Wschodniej. Działania władz prowincjonalnych ChRL są również istotne w kontekście utrzymania rynków w EŚW przez Huawei. Czy chińskie podmioty będą wdrażać model „współpracy lokalnej plus Huawei” w najbliższych miesiącach? W przypadku Bułgarii wydaje się, że tak.

Przykładem tego są działania władz prowincji Jiangxi, które nawiązały przyjazne stosunki z obwodem sofijskim. Co ciekawe, w ślad za lokalną konferencją, prof. Anastas Gerdijkov podpisał protokół ustaleń pomiędzy Huawei a Uniwersytetem Sofijskim im św. Klemensa z Ochrydy. Obie strony zobowiązały się do współpracy przy opracowywaniu sztucznej inteligencji (AI) oraz innych technologii leżących w obszarze zainteresowania obu instytucji. Ponadto planowane jest wprowadzenie programu Huawei ICT Academy a także utworzenie laboratorium naukowego Huawei na Uniwersytecie Sofijskim. Z uwagi na fakt, że Bułgaria jest członkiem Unii Europejskiej, projekty dotyczące AI w ramach projektów naukowych oraz komercyjnych zakładają pozyskanie funduszy z Brukseli. Powyższa oferta współpracy, oprócz charakteru badawczo-rozwojowego (R&D) będzie zakładała silny nacisk na edukację, szkolenia i warsztaty dla studentów, towarzystw akademickich a także bułgarskiego przemysłu.

W związku z odsuwaniem Huawei od realizacji coraz większej ilości inwestycji związanych z wdrożeniem sieci 5G, firma podjęła zmasowaną kampanię reklamową w mediach tradycyjnych a także portalach społecznościowych, podkreślając dotychczasowy wkład w rozwój infrastruktury teleinformatycznej. Niewykluczone, iż obecna, chińska strategia „ratowania interesów” firmy zakłada inicjację współpracy poprzez kanały paradyplomatyczne, przy jednoczesnym włączeniu Huawei w mniej kontrowersyjne projekty, takie jak współpraca badawcza w oparciu o instytucje akademickie. Pekin wydaje się mieć nadzieję, iż partykularne interesy władz lokalnych a także uczelni i otoczenia biznesu w regionie EŚW mogą mieć decydujący wpływ na utrzymanie obecnego modelu rozwoju Huawei oraz jego statusu na rynkach europejskich.

Według oficjalnych informacji przekazanych przez Liu Yumina, dyrektora generalnego ReneSola Power, głównym celem sprzedaży aktywów operacyjnych w Rumunii jest możliwość wygenerowania przepływów pieniężnych, co ma wzmacniać pozycję finansową firmy. Liu przekonuje, iż firma w obliczu bogatego portfolio projektowego potrzebuje funduszy, wobec czego czeka na kolejne możliwości rozwoju projektów solarnych a następnie ich sprzedaży i monetyzacji. Sprzedaż dwóch farm solarnych w Rumunii w praktyce oznacza wycofanie się firmy z tamtejszego rynku. Ponadto ReneSola w grudniu 2020 roku sprzedała firmie Modus Asset projekt o mocy 16 MW w Polsce.

Patrząc przez pryzmat posiadanych przez firmę aktywów w Europie, które znajdują się w Hiszpanii, Francji, Polsce, na Węgrzech oraz do niedawna w Rumunii, strategia firmy wydaje się odzwierciedlać ostatnie trendy polityczne na szczeblu centralnym. Wyraźne ochłodzenie stosunków najwyższego szczebla spowodowane podpisaniem z USA stosownych porozumień *de facto* wykluczających chińską technologię 5G z polskiego i rumuńskiego rynku a także rosnące amerykańskie zainteresowanie we wspieranie projektów energetyki w państwach objętych Inicjatywą Trójmorza nie zwiastują sukcesów chińskiego biznesu w tychże obszarach.

W kontekście relacji chińsko-amerykańskich w regionie EŚW wydaje się, iż strategiczne inwestycje w tym regionie zarezerwowane są dla USA lub państw sojuszników a brak „parasola politycznego” uosabiającego poprawność stosunków dwustronnych na najwyższym szczeblu coraz częściej będzie zmuszać chińskie firmy do wycofywania się z poszczególnych sektorów gospodarek tychże państw. W perspektywie zapowiadanej intensyfikacji stosunków multi- oraz bilateralnych USA z UE oraz poszczególnymi państwami regionu i mimo podpisania umowy UE-Chiny, w najbliższych miesiącach możemy spodziewać się nasilenia się zjawiska wyprzedaży aktywów firm chińskich w państwach formatu 17+1.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

